

Григорій Возняк, Ольга Збожна
ДАНИНА ШАНИ ДІЙСНОМУ ЧЛЕНОВІ НТШ
ПРОФЕСОРОВІ МИКОЛІ ЧАЙКОВСЬКОМУ

Кременецький обласний гуманітарно-педагогічний інститут
імені Тараса Шевченка,

Тернопільський національний економічний університет

Мовиться про вшанування пам'яті (120 років від дня народження) вихованця Бережанської гімназії, видатного українського математика, громадського діяча, в'язня сталінських таборів, професора Миколи Андрійовича Чайковського.

2 січня 2007 р. минуло 120 років від дня народження вихованця Бережанської гімназії, видатного українського математика, громадського діяча, в'язня сталінських таборів, професора Миколи Чайковського.

Підготовку до вшанування пам'яті славетного галичанина-українця громадськість Терноплілля розпочала ще на початку 2006 р. Організатором усіх заходів був доцент Педагогічного національного університету імені Володимира Гнатюка Григорій Возняк. У різні кінці України розіслали листи з повідомленням про цю знаменну дату, яку відзначатимуть в Бережанах. Листи вислали до Львова, Дрогобича, Кам'янця-Подільського, Одеси, Рогатина. Це – міста і містечка, де своє не таке й довге, але сповнене праці, тривог і віри в краще прийдешне рідного народу й України життя працював наш землянин Микола Андрійович Чайковський.

Відповіді були схвальними. Оргкомітет отримав цікаві повідомлення про професора Чайковського.

Неоціненну допомогу нам дали архівні матеріали, які у свій час передала на зберігання до Тернопільського архіву дочка Миколи Чайковського – Катерина, на той час жителька Канева.

Заходи ушанування пам'яті професора Миколи Чайковського організували Тернопільська обласна та Бережанська районна держадміністрації, Тернопільський осередок Наукового товариства імені Шевченка (НТШ).

Ще задовго до цієї знаменної дати про Миколу Чайковського писали: член спілки журналістів Михайло Ониськів в газеті «Літературна Україна» («Чайковський, поет математики»), журналіст Роман Якель в газеті «Дзеркало тижня» («Колючки і трагедія Миколи

Чайковського)), гімназистка Береженської гімназії Наталія Дзюба в газеті «Свобода» («Ні за які скарби... не віддав би я Бережан»), журналіст із Запоріжжя Віктор Чабаненко в газеті «Літературна Україна» («Франко тулив мене до себе»).

У видавництві «Навчальна книга – Богдан» вийшла у світ науково-популярна книжка Григорія Возняка «Микола Чайковський – видатний український математик і громадський діяч». Книжка рекомендована вчителям математики, учням, студентам й усім, хто цікавиться історією України та її визначними діячами.

Незадовго до святкової академії на сторінках тернопільської газети «Свобода» (18 січня 2007 р.) опублікували статтю Григорія Возняка «Щастям було слухати таких професорів». Доценти Григорій Возняк і Ольга Збожна підготували виступ на радіо, Григорій Возняк разом з Михайлом Ониськовим – на телебаченні.

26 січня 2007 р. в конференц-залі Бережанського агротехнічного інституту відбулася святкова академія, присвячена 120-річчю від дня народження вихованця Бережанської гімназії, видатного українського математика, громадського діяча, професора Миколи Чайковського.

У заходах взяли участь викладачі високих шкіл, працівники музеїв, представники районної влади, журналісти, бережанські учні, гості. Прибув на святкування зі Львова представник НТШ України, доктор фізико-математичних наук Роман Пляцко.

Перед початком ювілейних урочин учасники святкової академії пройшли центральною частиною міста Бережани – тими дорогами, якими ходили у свій час Маркіян Шашкевич, Микола Чайковський та інші визначні діячі українського народу. Потім оглянули експозицію про родину Чайковських у «Музеї книги» та поклали квіти до пам'ятника українському письменникові Андрієві Чайковському – батькові Миколи Чайковського.

Святкову академію відкрив доцент Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, організатор і ведучий цього заходу Григорій Возняк. Присутніх привітали дійсний член НТШ, голова Тернопільського осередку НТШ професор Михайло Андрейчин, голова районної державної адміністрації Віктор Зінчук, голова районної ради Роман Висоцький, науковий секретар НТШ України, доктор фізико-математичних наук, дійсний член НТШ Роман Пляцко. Професор Михайло Андрейчин, зокрема, відзначив, що багата людьми Бережанщина, котрі плідно працюють на науковій ниві, і вручив посвідчення новим членам

НТШ. Ряди НТШ поповнили Н. Волинець, В. Павлівський, З. Мігоцький, П. Брицька, Я. Мазурак, В. Бич.

Розпочалося пленарне засідання. На ньому виступили заступник голови Бережанської районної державної адміністрації Володимир Петровський («Родина Чайковських в національно-культурному пробудженні жителів Бережан»); доцент Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка, заступник голови Тернопільського осередку НТШ Григорій Возняк («Основні віхи життя і наукової діяльності професора Миколи Чайковського»); науковий секретар НТШ України зі Львова, професор Роман Пляцко («Наукова діяльність професора Миколи Чайковського»); член НТШ, професор Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка Мирон Маланюк («Педагогічні ідеї професора Миколи Чайковського»), доктор мистецтвознавства Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка Олег Смоляк («Микола Чайковський і Українська хорова копела «Думка» під керівництвом О. Кошиця»).

Пленарне засідання завершилося чудовим концертом, який дали учні Бережанської гімназії імені Богдана Лепкого та тріо у складі М. Марцинюк, Р. Білоус, І. Шаук. У виконанні вокального ансамблю «Зорецвіт» звучали колядки й пісні, які чергувалися з поезією і танцями.

На секційних засіданнях виступили завідувач науково-дослідного сектору Державного історико-архітектурного заповідника (ДІАЗ) Володимир Парацій («Микола Чайковський – творець української математичної термінології»); викладач кафедри математики і методики викладання математики Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка Марія Возняк («Микола Чайковський – професор Одеського інституту народної освіти»); проректор Бережанського агротехнічного інституту Володимир Карабаник та завідувач кафедри прикладної математики цього ж інституту Юрій Сорокати («Колишні учні професора Миколи Чайковського»); доцент Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка Григорій Возняк («Наукові зв'язки професора Чайковського з академіком Михайлом Кравчуком»); доцент Тернопільського національного економічного університету Ольга Збожна («Молодіжні організації і Микола Чайковський»); заслужений працівник освіти України, доцент Тернопільського національного економічного університету Роман

Матейко («Суспільно-політичні погляди професора Миколи Чайковського»), доцент Тернопільського національного педуніверситету ім. В. Гнатюка Елла Бистрицька («Кримінальна справа професора Миколи Чайковського»); член спілки журналістів Михайло Ониськів («Професор Микола Чайковський як публіцист і дослідник математичних імен»); учений секретар Державного історико-архітектурного заповідника (ДІАЗ) із Бережан Надія Волинець («Микола Чайковський і мистецтво»); голова Тернопільського товариства Просвіта ім. Т. Шевченка Петро Шимків («Просвітницька діяльність професора Миколи Чайковського»).

У своєму виступі член НТШ, учений секретар ДІАЗ Надія Волинець відзначила, що сучасні українські науковці високо цінують наукову й громадсько-політичну діяльність колишнього бережанського гімназиста Миколи Чайковського, котрого називають будителем національної свідомості. Україна повинна гордитися такими особистостями. Здобувши освіту в університетах Праги, Відня, Львова, Берліна, професор Чайковський здійснив визначні дослідження у математиці, історії математики, методики викладання математики, викладав математику в гімназіях та університетах. Незважаючи на жорстокі утиски польської влади, 10-річне ув'язнення в сталінських таборах вчений не полишив своєї наукової та громадської праці, й до останніх днів свого життя приділяв велику увагу освіті та патріотичному вихованню української молоді.

Микола Чайковський – визначна особистість. Його життя та діяльність, а також наукова спадщина чекають ще глибшого й ретельнішого дослідження.



Григорій Возняк відкриває святкову академію



*Під час роботи святкової академії в конференц-залі
Бережанського агротехнічного інституту*



*Учасники святкової академії біля родинного будинку Миколи
Чайковського в Бережанах*